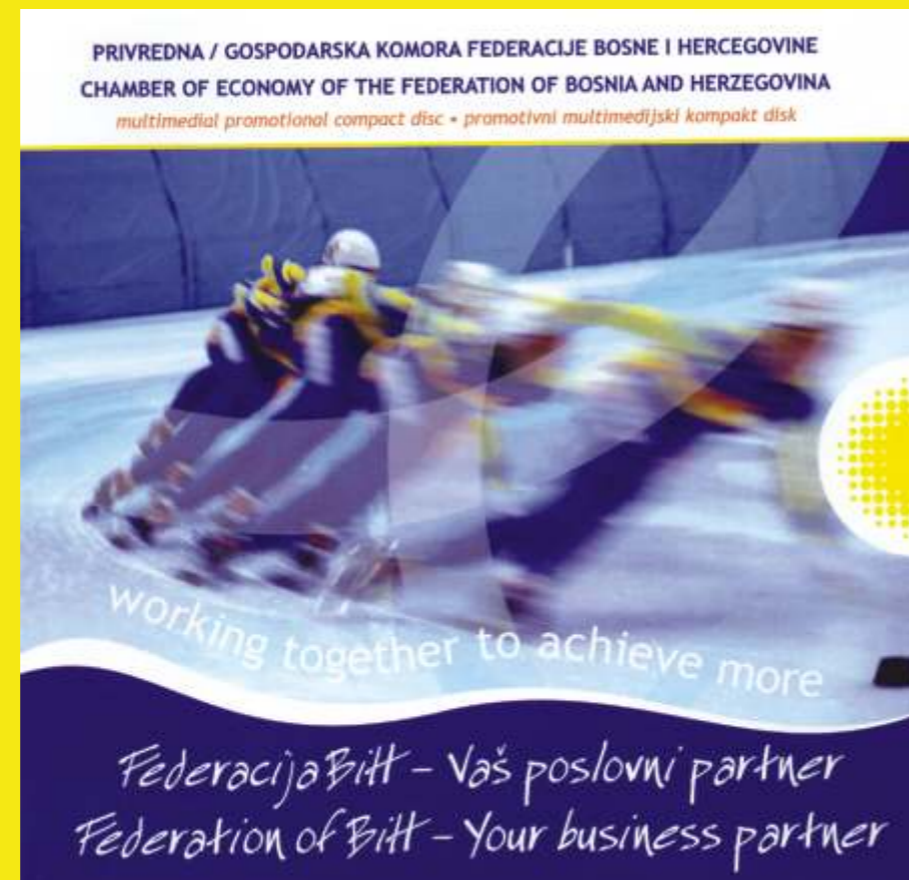

Promotivni multimedijski CD

"Federacija BiH - Vas poslovni partner"

Privredna/Gospodarska komora FBiH promovirala je CD-ROM pod nazivom "Federacija BiH - Vaš poslovni partner". Namijenjen je bh. privrednicima i stranim investitorima koji trebaju aktuelne informacije o ekonomskoj situaciji, zakonodavstvu i uslovima ulaganja.

Štampan je u tiražu od 1.000 primjeraka i biće ponuđen svim diplomatsko-konzularnim predstavništvima u našoj zemlji, kao i našim širom svijeta. Ovaj CD-ROM urađen je na našem i engleskom jeziku, ima oko pet sati snimljenog materijala, oko 85 stranica pisanog teksta, 60 minuta audio zapisa i 32 filma u trajanju od pola do pet minuta.

Preko četiri glavna linka mogu se dobiti sve informacije o privredi i privrednim dešavanjima FBiH, podaci o organizaciji komorskog sistema u FBiH, sa adresarom Komore, zatim opći podaci o FBiH, kao i generalne naznake o BiH, a uz to Federacija BiH je prikazana i kroz interesantne video razglednice.

PRIVREDNA/GOSPODARSKA
KOMORA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE

GLASNIK

Broj 7 • Godina IV • April/Travanj 2003.

Zadržati partnerski odnos između Vlade FBiH i P/GKFBiH

Povećati domaću proizvodnju

Na inicijativu Privredne/Gospodarske komore FBiH, početkom aprila, upriličen je radni sastanak privrednika, predstavnika izvoznih i proizvodnih firmi, sa Ahmetom Hadžipašićem, premijerom Vlade FBiH, i njegovim saradnicima

Prezentiran je Program rada federalne Vlade za 2003. godinu, koji se odnosi na privredu, a za koji su, kao osnove, korištene ocjene i prijedlozi Privredne/Gospodarske komore FBiH.

- Prisutan je partnerski odnos između Vlade FBiH i P/GKFBiH, jer uvažavajući rad Komore vodimo računa o tome da inicijative upućene Vladi nisu pojedinačne, nego granske - istakao je premijer Hadžipašić.

Susjedne zemlje bilježe veći napredak u tranzicijskom procesu, imaju kvalitetnija administrativna rješenja, te manje barijere u privlačenju inostranog kapitala.

Takva situacija našu zemlju dovodi u nepovoljan položaj u odnosu na susjede, jer umanjuje interes za ulaganja u BiH.

Stoga su zadaci novog saziva federalne Vlade, između ostalog, i prihvatanje normi makroekonomskog okruženja, odnosno da je najjeftinija investicija, trenutno, stimulisanje izvoza i supstitucija uvoza.

Prihvatanjem standardnih elemenata Evropske unije, imaćemo kvalitetniji i skuplji proizvod koji ulazi u zemlju, dok bi domaći proizvod na stranom tržištu postao konkurentniji i kvalitetom i cijenom.

Prioritetne mjere Vlade u ovoj godini bit će i povećanje stope zaposlenosti, zaštita domaće

proizvodnje, donošenje stimulaturnih mjera, proces privatizacije, povećanje obaveza i odgovornosti kantonalnih, kao i federalne Agencije za privatizaciju.

Pažnja će biti posvećena aktiviranju domaćih resursa, kao što je oblast energetike, proizvodnja građevinskih materijala i poljoprivrede (supstitucija uvoza se najlakše može realizirati kroz poljoprivrednu proizvodnju).

- Nije nerealno očekivati da će rast proizvodnje građevinskog materijala i izvođenje građevinskih radova u ovoj godini porasti za 15 odsto, a poljoprivredne za 20 odsto u odnosu na prošlu - kazao je premijer.

Ovaj rast je u velikoj mjeri vezan za spremnost banaka da poljoprivrednim proizvođačima i prerađivačima ponude mikrokreditne linije.

Federalna vlada nema velikog utjecaja na finansijsku ulogu banaka u državi, one imaju visoke kamatne stope i svoje interese usmjeravaju prema stanovništvu. Mnoge od njih nisu spremne za veći rizik, odnosno još nisu u funkciji privrede.

- Banke u BiH nisu finansijski sposobne da "prate" srednja i veća investiciona ulaganja, pa se oslanjaju na poslovanje sa manjim firmama - riječi su premijera Hadžipašića.

Za provođenje mjera ekonomske politike potrebna su stabilna finansijska sredstva koja nisu opterećena visokima kamatnim stopama.

- Formiranje razvojne banke na nivou FBiH, čije bi kamate bile niže od sadašnjih, značilo bi podršku privrednim subjektima i povećanje domaće proizvodnje - zajednički je stav privrednika.

Predstavnici Komore su istakli da se već priprema elaborat o tome, te da će ta inicijativa uskoro biti upućena federalnoj Vladi na razmatranje.

Govorilo se i o opasnosti gašenja i reduciranja proizvodnje u našoj zemlji, kao što je proizvodnja mesa i mesnih prerađevina, gdje je vidna neravnopravnost domaćih i inostranih proizvođača, koji nemaju iste obaveze plaćanja.

Takođe, poreski sistem je neefikasan, opterećenja su visoka, što je još jedan od zadataka novoformirane Vlade, čiji predstavnici učestvuju u radu komisija za uvođenje poreza na dodatnu vrijednost (PDV-a) i objedinjavanju carinskog sistema na nivou države.

Nakon što je premijer Hadžipašić obavijestio privrednike o planiranim mjerama Vlade za 2003. godinu, predstavnici pojedinih industrijskih grana su iznijeli svoje prijedloge i sugestije, koji će u pisanoj formi biti dostavljeni premijeru FBiH.

Istaknuto je da je zajednički rad i iznošenje pojedinih granskih problema, te organizovanje radnih sastanaka članova Vlade sa predstavnicima grupacija koje djekuju pri Komori FBiH, jedan od načina za prevazilaženje trenutnih teškoća koje prate poslovnu zajednicu u cjelini.

- Moramo osigurati sve što je neophodno za funkcionisanje državnog sistema i stvaranje povoljnijih uslova za razvoj domaće proizvodnje - stav je privrednika.

S. V.

Odluke Vlade FBiH

Nepromijenjene otkupne cijene poljoprivrednih proizvoda

Kilogram pšenice i raži u ovoj će godini biti otkupljiv najmanje po 0,25 KM, odlučila je Vlada FBiH.

U Odluci o zaštitnim cijenama pojedinih poljoprivrednih proizvoda u 2003. godini, koju je Vlada usvojila, 17. aprila, otkupna cijena kukuruza i ječma iznosi 0,20 KM po kilogramu, dok je za kravljе, ovčije i kozije mlijeko s 3,6 odsto mliječne masti ta cijena 0,50 KM po litru.

Sirovi duhan u listu u otkup ulazi s minimalnom cijenom od tri KM po kilogramu.

Donoseći tu odluku Vlada je uvažila mišljenje federalnog Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva da u ovoj godini nema razloga za povećanje otkupnih cijena u odnosu na prošlogodišnje. Ocijenjeno je da su tržišni uvjeti ostali nepromijenjeni, pa zadržavanje otkupnih cijena na razini od lani omogućava održanje proizvodnje uz osigurane stimulatивne mjere, odnosno novčanu potporu.

Federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Marinko Božić kazao je novinarima da je Vlada donijela i odluku kojom je, radi pomoći poljoprivrednim proizvođačima, snizila cijenu umjetnog gnojiva iz dva kreditna programa, po povoljnim uvjetima.

Vlada je donijela i odluku da se u roku 15 dana napravi radni materijal koji će štitiću domaću proizvodnju i riješiti problem tržnog viška određenih domaćih proizvoda kako bi se izvršila supstitucija uvoza, odnosno pokrivenost uvoza izvozom. /FENA/

Treća sjednica Odbora Udruženja metalne i elektro industrije

(Ne)konkurentnost na inotržištu

Na sjednici Odbora Udruženja metalne i elektro industrije, održanoj 11. marta, u proširenom sastavu, razmatrano je nekoliko značajnih tema, te doneseni određeni zaključci

U okviru razmatranja Plana rada za 2003. godinu, u raspravi su učestvovali mnogi diskutanti. Faruk Hadžipašić, direktor "Bire" iz Bihaća, osvrnuo se na primjenu sporazuma o slobodnoj trgovini sa republikama Hrvatskom, Makedonijom, Slovenijom, Srbijom i Crnom Gorom, akcentirajući da je trgovinski deficit BiH sa zemljama bivše Jugoslavije u prošloj godini povećan na dvije milijarde konvertibilnih maraka. Sada se prodaje teže nego ranije, jer su "Birini" proizvodi skuplji za 15 odsto od konkurencije po osnovu opterećenja mimo carine, koja nisu bila predviđena Ugovorom sa bh. strane.

Pri plasmanu frižidera na tržištu R Hrvatske, frižider "Gorenja" se smatra slovenskim, dok "Birin" nema tretman bh. proizvoda, jer su Slovenci obezbijedili veći procenat učešća uvezenih komponenti - repromaterijala nego mi. Hadžipašić je zatražio da se planom predvide određene aktivnosti koje će pomoći u razrješavanju ove problematike.

U diskusiji su istaknuli da je slično i sa drugim proizvodima, te su procjene da će 2003. godine deficit biti još veći zbog izrazitog rasta uvoza iz Srbije i Crne Gore.

Konstatirano je da bh. proizvodi nisu ravnopravni sa proizvodima drugih zemalja na tržištima s kojima imamo potpisane ugovore o slobodnoj trgovini, ali da, ipak, moramo štiti te sporazume, ukoliko želimo članstvo u WTO-u.

Zaključeno je:

1. Odbor Udruženja metalne i elektro industrije nalaže da stručna tijela komore naprave

analizu sporazuma o slobodnoj trgovini BiH sa republikama Slovenijom, Hrvatskom, Srbijom, Crnom Gorom i Turskom.

2. Da se uputi pismo svim institucijama sistema ispred P/GKFBiH, te da se ukaže na predmetnu problematiku.

Drugi diskutanti su ukazali na: sporost procesa privatizacije, te nepostojanje strateških partnera, naročito u privatizaciji velikih privrednih sistema; poteškoće pri dobijanju viza; nedovoljnu kontrolu kvalitete uvezene robe.

U okviru treće tačke dnevnog reda, sa ciljevi izrade i uticaju Studije o uslovima isporuke energenata i energije za industriju i velike potrošače u FBiH i inputa na konkurentske sposobnosti tržišta prisutne je upoznao Zijad Bajramović i istaknuo da je njen cilj da utvrdi: uticaj cijena energenata i energije (električna energija, uglj, prirodni gas i naftni derivati) u FBiH na izvozne mogućnosti industrije, konkurentnost na međunarodnom tržištu i prijedlog mjera za poboljšanje konkurentnosti sa aspekta korištenja pojedinih energenata i energije, čiji je naručilac P/GKFBiH.

U raspravi su učestvovali gotovo svi prisutni, te konstatirali:

- pozornost treba dati energiji u funkciji izvozne proizvodnje;

- energiju staviti u funkciju razvoja;

- nudimo Elektroprivredi da budemo partner i da zajedno izvozimo finalni proizvod;

- ako se ne izborimo da budemo partner i Vladi i Elektroprivredi, onda Studija neće imati smisla,

- ovo bi pomoglo da se pokrenu neki veliki kapaciteti, na primjer Hemijska industrija u Tuzli.

Zaključeno je:

- ❖ Odbor Udruženja metalne i elektro industrije podržava izradu Studije, uz uslov da se prioritarno i ubrzano uradi separat, koji se odnosi na električnu energiju, te da se skрати ukupno vrijeme izrade Studije, u cilju brže operacionalizacije.

- ❖ U aktivnosti oko izrade Studije treba uključiti i zatražiti stručno mišljenje najjačih potrošača električne energije iz Sektora metalne i elektro energije, na sastancima koji će biti organiziran u P/GKFBiH.

- ❖ Što hitnije, urađeni separat treba dostaviti Vladi FBiH na razmatranje, s obzirom na to da Vlada ima ingerencije u ovoj oblasti.

- ❖ Neophodno je da članice Udruženja dostave odgovore na Upitnik, kao i prijedloge i sugestije, s ciljem svrsishodnosti i primjenljivosti Studije.

Novi projekti u Libiji

Ambasada Velike Socijalističke Narodne Libijske Arapske Džamahirije dostavila je Komori pregled projekata pripremljenih za strane investitore u okviru Zakona broj 5 Libijske Arapske Džamahirije.

Projekti se odnose na sljedeće grane industrije: tekstilnu, prehrambenu, kemijsku, metalnu, drvnu, te energetiku, građevinarstvo i turizam.

Ukoliko imate interesa da surađujete u zajedničkim projektima s libijskim kompanijama, molimo vas da se javite na e-mail adresu l.sadikovic@kfbih.com, ili faksom na broj: 033 217 783. Kontakt osoba je Lejla Sadiković. Telefon broj: 033 663 370 (lokal 463).

Raspravljalo se i o Prijedlogu strategije razvoja u borbi protiv siromaštva (PRSP), odnosno o segmentu Razvojne strategije metalne industrije u BiH.

U raspravi su učestvovali i predstavnici FMERI, a konstatirano je:

❖ Ponuđena Strategija je u cijelosti preuzeta iz Strategije koju je radio GTZ-e, koja je u prošloj godini bila predmetom razmatranja i rasprava vođenih u P/GKFBiH, u prisustvu predstavnika FMERI, članova Odbora UMEI, kao i autora - predstavnika GTZ-a.

❖ Strategija nije odraz stvarnog stanja u Sektoru metalne i elektro industrije, niti daje odgovor u kom pravcu treba ići kada je razvoj ovog segmenta industrije u pitanju.

Zaključeno je:

❖ Da se formira stručni tim u čijem će radu i sastavu učestvovati članovi Odbora UMEI, kao poznavaoци stvarnog stanja u metalnom i elek-

trosektoru, te da se pristupi izradi i definisanju Pravaca razvoja metalne i elektroindustrije u FBiH, koji će se ponuditi Vladi na razmatranje.

❖ Da se izvod iz zapisnika sa sjednice uputi na adresu predlagača PRSP.

Govorilo se i o Programu rada Udruženja (godišnji), koji je predvidio formiranje četiri grupacije, kao i aktu TMD AI Gradačac, kojim traže formiranje udruženja održavalaca mašina.

❖ Odbor je ocijenio da još nisu sazreli uslovi za formiranje grupacija, te da bi to iziskivalo samo veće troškove, u vremenu kada je neophodna racionalizacija u svim segmentima.

❖ Kada je riječ o zahtjevu TMD AI, zaključeno je da nema dovoljno argumenata za organiziranje takvog udruženja, ali da Odbor može ponovo razmotriti Odluku, nakon što se predoče argumenti, sa čime se složio i predstavnik TMD AI.

Nafija ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Grupacija otkupljivača i prerađivača ljekovitog bilja i šumskih plodova Problemi zbog neadekvatne (pod)zakonske regulative

Sastanak Grupacije otkupljivača i prerađivača ljekovitog bilja P/GKFBiH i šumskih plodova održan je 20. februara, u Sarajevu

Raspravljalo se o planu rada za tekuću godinu, zatim teškoćama koje prate ovu djelatnost, sve sa ciljem racionalnog sakupljanja, prerade i izvoza ljekovitog i aromatskog bilja i šumskih plodova. Istaknut je problem zakonske regulative i izrade krovnog zakona iz ove oblasti za prostor Federacije BiH. Interesantno je da nijedno federalno ministarstvo ne "pokriva" ljekovito bilje nego se nadležnosti nalaze u više njih (poljoprivreda, šumarstvo, zdravstvo). Treba izraditi i pravilnike o kvalitetu ljekovitog bilja, educirati sakupljače, formirati bazu podataka, obraditi tržište i dr. Objavljen je

Zakon o šumama ("Službene novine FBiH", broj 20/02, od 29. 05. 2002.

godine), ali nisu doneseni podzakonski akti koji bi regulirali materiju iz

domena ljekovitog bilja i šumskih

plodova, odnosno uputa o sakupljanju i otkupu. Za ove aktivnosti pored članica ove grupacije treba angažirati i stručno lice iz oblasti poljoprivrednog zakonodavstva kako bi se poslovi oko izrade zakonske regulative završili za četiri do pet mjeseci i predali dalje u proceduru razmatranja i usvajanja. Neophodno je obezbijediti finansijska sredstva za plaćanje usluge stručnom licu na izradi krovnog zakona o ljekovitom bilju. Postoji vjerovatnoća da GTZ-e, kao i do sada, pomogne i finansijski pokrije navedene troškove. Treba educirati sakupljače ljekovitog bilja i tačno utvrditi kako se vrši edukacija, vrijeme berbe, zaštita staništa, botanička pripadnost i dr. Sve navedeno treba uraditi i uskladiti sa zakonskom regulativom Evropske unije. U drugoj polovini aprila GTZ-e planira održati u Mostaru sastanak kupac - prodavac, a poslije toga edukaciju sakupljača ljekovitog bilja i šumskih plodova. Prema informacijama iz GTZ-a, i ove godine održat će se specijalizirani sajam ljekovitog bilja u Bolonji pod istim uvjetima kao i prošle i možemo imati svoj štand. U berbu i otkup ljekovitog bilja treba unijeti više reda i iznaći finansijska sredstva za stimulaciju izvoza.

Ocijenjeno je pozitivnim da neke članice proizvode ljekovito bilje plantažiranjem. Ovo je interesantno za prostor Hercegovine, jer je znatno smanjena proizvodnja duhana, zemljište nije iskorišteno, a na tim površinama se može proizvoditi ljekovito bilje.

B. SUČIĆ

VI proširena sjednica Strukovne grupe

VI proširena sjednica Strukovne grupe ugostiteljstva i turizma P/GKFBiH održana je 26. marta, u Mostaru. Sjednicom je rukovodio Ante Konjevod, zamjenik predsjednika Strukovne grupe.

Nakon što su prihvaćeni zapisnik i zaključci sa prošle sjednice Strukovne grupe ugostiteljstva i turizma, održane 12. decembra prošle godine, prisutni su naglasili da traže novu uredbu o članarinama turističkim zajednicama FBiH prije polugodišnjih obračuna. Nova uredba treba se prije usvajanja naći na raspravi Strukovne grupe u Privrednoj/Gospodarskoj komori FBiH.

Traži se i pojednostavljenje izračuna članarine, kao i boravišne takse - da se više optereće grane/djelatnosti koje imaju direktnu korist od ugostiteljsko-turističke djelatnosti.

Zamjerke su upućene resornim organima zbog izostanka turističke inspekcije.

P/GKFBiH se obavezala da će pomoći u izradi uredbi.

Zahtijevano je i da se prijedlozi uklope u mjere Buldožer komisije, koje su već u proceduri. Prisutni se nadaju da će Vlada imati namu da turističke zajednice daju poticaj izvozu.

Kooptirani su u Strukovnu grupu ugostiteljstva i turizma novi članovi Ramiz Aličaić, Orhan Fejzić i Almazaga Čatović, umjesto neaktivnih članova.

Traži se i produženje roka za fizička lica za 13-cifreni identifikacijski broj koji su dobila i pravna lica /Pravilnik o dodjeljivanju identifikacionih brojeva i poreznoj registraciji poreznih obveznika na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine - "Službene novine FBiH", broj 39/02/.

Dubravka BANDIĆ

Okrugli sto

Stanje u vinogradarsko-vinarskoj proizvodnji BiH s osvrtom na izvoz

Na ovogodišnjem Sajmu gospodarstva u Mostaru, 25. ožujka, održan je okrugli stol: "Stanje u vinogradarsko-vinarskoj proizvodnji BiH sa osvrtom na izvoz".

Uz predstavnike Privredne/Gospodarske komore FBiH bili su nazočni i mjerodavni predstavnici izvršne vlasti na svim razinama, predstavnici znanstveno-stručnih institucija i gospodarskih asocijacija, s ciljem da se zajednički dođe do najboljeg rješenja kako za proizvođače vina tako i za domaću proizvodnju.

Već duže vrijeme postojala je potreba proizvođača vina i uzgajivača vinove loze da iznesu

svoje probleme mjerodavnim nadležnim institucijama s ciljem njihovog rješavanja. Njihovi problemi počinju odmah na početku. Poticaji za podizanje vinograda, s obzirom na troškove, niski su i traži se njihovo povećavanje.

Velike su potrebe za podizanje vinograda stolnih sorata, jer imamo deficit u toj vrsti grožđa. S obzirom na količinu stolnog grožđa koju imamo, dolazi svega dva grama po stanovniku, a potrošnja per capita je osam kilograma.

Što se tiče proizvodnje vina, vlastita proizvodnja je 107.760 hl, uvezenog i prerađenog grožđa je 2.205 hl, uvezenog vina 20.049 hl, tako da su raspoložive količine vina negdje oko 117.149 hl. Izvoz vina je oko 12.865 hl, uglavnom, u skandinavske zemlje i nailazi na brojne probleme koje bi trebale riješiti mjerodavne institucije.

Tražile su se i stimulacije za izvoz, kao i uvođenje reciprociteta za robu iste vrste. Prelevmani, odnosno apsolutni iznos carina treba usmjeriti isključivo u primarnu poljoprivrednu proizvodnju.

Nakon okruglog stola dodijeljena su i posebna priznanja za, ranije ocijenjena, kvalitetna vina domaćih autohtonih sorata "žilavke" i "blatine".

E. LASIĆ

Udruženje profesionalnih posrednika - brokerskih kuća

Uvođenje elektronske knjige naloga

Skupština Udruženja profesionalnih posrednika - brokerskih kuća P/GKFBiH održana je u Sarajevu, 26. marta

Na Skupštini se raspravljalo o potrebi i mogućnostima uvođenja elektronske knjige naloga od Komisije za vrijednosne papire, te formirana radna grupa sa zadatkom da softverski definiše način uvođenja elektronske knjige naloga. Nakon okončanja posla prijedlog će se dostaviti Komisiji za vrijednosne papire i ponovno će se urgirati na organizovanju zajedničkog sastanka na kojem bi se razgovaralo o pitanjima koja su predložena Komisiji još u januaru ove godine.

Raspravljalo se i o izradi analize propisa koji regulišu rad i funkcionisanje tržišta vrijednosnih papira, te konstatovano da je ovo pitanje kompleksno i zahtijeva potpuniju analizu. Zakoni i podzakonski akti treba da ponude rješenja koja će ići u pravcu zaštite investitora i pojednostavljenja postupaka i procedura. Obrazovana je radna grupa koja će raditi na ovoj aktivnosti.

Istaknut je problem u funkcionisanju tržišta kapitala i brokerskih kuća nepostojanje kontinuiranog trgovanja na Sarajevskoj berzi. Preduslov za uvođenje ovog načina trgovanja je rješenje kliringa i setlementa koji bi trebao obaviti Registar vrijednosnih papira. Ovo podrazumjeva potrebu izmjena Zakona o registru za vrijednosne papire koji je upućen u parlamentarnu proceduru. Konstatovano je da ovu aktivnost vodi Registar vrijednosnih papira, te je zaključeno da Udruženje u ovom trenutku ne pokreće pitanje izmjena Zakona.

Kao posebna tačka dnevnog reda bilo je upoznavanje sa odgovorom Berze/Burze vezano za pitanja grešaka u transakcijskom poslovanju i visine kazni za učinjene greške. Raspravljajući o navedenim pitanjima, članovi Udruženja su stavili primjedbu da bi bilo uputno da se greške u transakcijskom poslovanju ostavi razuman rok za njihove ispravke, te da kazne treba da budu simbolične. Zaključeno je da se

Registru vrijednosnih papira uputi prijedlog da se brokerskim kućama omogući rok od trideset minuta u kojem bi se mogle ispraviti eventualne greške u transakcijskom poslovanju. Ovom prilikom zatraženo je od Registra da se produži vrijeme pristupa sistemu na dan trgovanja, npr. kada trgovanje počinje u 9:00 časova da se omogući pristup u 8:00 časova.

Sarajevska berza/burza u aprilu obilježava prvu godišnjicu rada. S obzirom na to da su brokerske kuće njeni osnivači, zaključeno je da se zajedno sa Berzom/Burzom upriliči svečanost.

Raspravljajući o kursnim listama, dogovoreno je da se sa Berzom/Burzom postigne dogovor o objavljivanju sužene kursne liste koja bi bila dostupna široj javnosti.

M. I.

Najava serijala

Tržište kapitala kroz praksu

S obzirom na nedovoljno poznavanje tržišta kapitala kao jedne nove industrije koja se stvara u FBiH i BiH, a zbog njenog razumijevanja, želja nam je da pokrenemo serijal članaka edukativnog sadržaja iz ove oblasti. Cilj nam je da čitateljima Glasnika Privredne/Gospodarske komore FBiH, kao interesantnoj ciljnoj skupini približimo pojmove, zakonsku regulativu, institucije i praksu tržišta kapitala.

Mini-projekat je zamišljen da kroz serijal manjih članaka koji će biti koncipirani na način da će obuhvaćati objašnjenje pojmova vezanih za tržište kapitala, u rubrici "Tema broja" (zakonsku regulativu, institucije tržišta kapitala, prakse i aktuelnosti na tržištu kapitala u FBiH i BiH), rubrike "Pitanja čitatelja" i "Mišljenje eksperata".

Nadamo se da će ovaj koncept prvenstveno biti interesantan i koristan svim privrednim subjektima koji su prelaskom na tržišnu ekonomiju postali direktni ili indirektni učesnici na tržištu kapitala. Novosti sa sobom donose nepoznanice, pitanja i dileme! Zato očekujemo da će naša rubrika "Pitanja čitatelja" biti dobar način da sve što ne znate pitate kako biste dobili prave odgovore. Svako pitanje zaslužit će našu veliku pažnju i obavezu da vam odgovorimo u konsultaciji sa poznatim ekspertima iz ove oblasti.

Ahmed HODŽIĆ, dipl. oec.

Brokerska kuća

"FIMA International" d.o.o. Sarajevo

Međunarodna saradnja

BiH investiciono atraktivan ambijent za Slovence

Slovenija, kao dokazano najuspješnija tranzicijska zemlja, ozbiljnu pozornost posvećuje širenju na druga tržišta, pri čemu područja bivših republika zajedničke države zbog svoje specifičnosti, poznavanja i uzajamne povezanosti zauzimaju dominantno mjesto

Drugi poslovni susret slovenačkih preduzeća u BiH, koji se 8. aprila ove godine održao u prostorijama Coloseuma u Sarajevu, organizatori, odnosno Gospodarska zbornica Slovenije Predstavništvo Sarajevo su pokazali da je Bosna i Hercegovina i te kako zanimljivo područje, koje se pokazuje ne samo kao zahvalno tržište za slovenačke proizvode nego i kao investiciono atraktivan ambijent.

Da bi ova teza bila dodatno potvrđena, vrijedi se osvrnuti na ekonomske pokazatelje, odnosno nivo robne razmjene između Republike Slovenije i BiH, kao i na dosadašnja direktna investiciona ulaganja slovenačkih partnera.

Karakteristiku ekonomske saradnje između R Slovenije i BiH označava permanentni rast robne razmjene, kao i porast direktnih investicija. Ukupnom rastu robne razmjene pogoduje i Sporazum o slobodnoj trgovini između BiH i R Slovenije, koji je ratificiran i objavljen u "Službenom glasniku BiH", broj 9/2002. Iako je Sporazum, u osnovi, asimetričan i posjeduje značajne pogodnosti vezane za izvoz bh. robe u R Sloveniju, koji, na žalost, stagnira i pokazuje se samo porast uvoza slovenačke robe od 11 odsto. Samim tim se i dalje pogoršava pokrivenost uvoza izvozom, tako da već dostiže alarmantan omjer za više od 1 : 7 u korist R Slovenije.

Iako zauzima visoko treće mjesto kada su u pitanju zemlje sa kojima BiH ostvaruje robnu razmjenu, šesto najveće izvozno tržište, treće mjesto je rezervirano i kada se radi o zemlji iz koje se najviše uvozi. Sa slovenačkog vidika, BiH zauzima, takođe, značajno šesto mjesto među njihovim najvećim izvoznim tržištima. Ipak, dugoročno neodrživi debalans u robnoj razmjeni nije u interesu nijednoj strani,

čega su svi svjesni, a to ujedno predstavlja i jednu od tri velike zamjerke koje bh. javnost upućuje R Sloveniji. Druga zamjerka se odnosi na vizni režim koji postoji između dvije država, iako ga treba promatrati u njenom skorom pristupanju Evropskoj uniji. Bevizni režim koji imamo sa republikama Hrvatskom, Srbijom i Crnom Gorom svoje prednosti i te kako pokazuje i u ekonomskoj saradnji, odnosno međusobnoj robnoj razmjeni.

Treća zamjerka je vezana za neriješeni problem stare devizne štednje koju su građani BiH imali kod Ljubljanske banke, što se s vremena na vrijeme aktuelizira i politički opterećuje. Taj problem u javnosti dobija negativne konotacije, koje se uz lansiranu krilaticu o "ekonomskim kolonizatorima" ogledaju u otežanom investiranju slovenačkih investitora u strateške grane kao što su bankarstvo, osiguranje i energetika.

R Slovenija, ipak, spada među najveće direktne strane investitore u bh. privredu. Dugoročna ulaganja u trgovinu i proizvodnju imaju stalan porast. Prema ocjeni Ambasade R Slovenije u Sarajevu, dosadašnje direktne investicije u privredu BiH nakon uspostave mira dostižu ukupno 175 miliona eura, dok je samo u prethodnoj godini uloženo 48 miliona eura. Time je ukupno otvoreno 4.000 novih radnih mjesta, što, samo po sebi, dovoljno govori. Da R Slovenija i dalje ostaje jedan od najznačajnijih partnera dokazuje i sedam novih investicija u vrijednosti od približno devet miliona eura koje su realizirane samo u prva tri mjeseca ove godine. Prema planovima, do kraja 2003. godine se očekuju značajna ulaganja od približno 50 miliona eura.

Potpuno nove okolnosti ekonomske saradnje između BiH i R Slovenije nastupiće sa njenim punopravnim članstvom u EU, što će uslijediti početkom maja naredne godine, kada će automatski prestati da važi Sporazum o slobodnoj trgovini između naše dvije države. Carinske stope koje se trenutno primjenjuju na uvoz slovenačke robe su smanjene na 50 odsto osnovice, dok je uvoz robe bh. porijekla u R Sloveniju u cjelini oslobođen od plaćanja carina. S obzirom na to da BiH još uvijek nije zaključila sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, nije moguće predvid-

jeti koliko visoke će biti eventualne prepreke u trgovini između dvije države nakon 1. maja 2004. godine. Na osnovu preferencijalnog tretmana pri uvozu robe porijeklom iz BiH u zemlje EU, koji vrijedi do 2005. godine, sa sigurnošću je moguće ustvrditi da naša roba neće biti u nepovoljnijem položaju od sadašnjeg kada je u pitanju izvoz u R Sloveniju, dok će roba u uvozu morati biti opterećena carinama koje vrijede i za druge države članice EU. Kada se pak radi o izvozu, valja naglasiti da će tihu barijeru predstavljati tehnički propisi koji su obavezujući za izvoz u zemlje EU, odnosno industrijsku robu koji moraju biti usklađeni sa direktivama novog pristupa i dalje će se teško ili nikako izvoziti, dok će se ostala roba, čije usklađivanje nije potrebno, što se, uglavnom, odnosi na sirovine i poluproizvode, i dalje nesmetano izvoziti.

Zastupljenost uvezene robe u BiH kada je u pitanju R Slovenija odlikava i stvarno stanje ekonomske razvijenosti dviju država. Zanimajući ukupne iznose (koji su u protekloj godini bili gotovo 500 miliona eura), dajemo samo procentualnu zastupljenost pojedine robe, što je dovoljan indikativni pokazatelj. Tako se, na primjer, najviše uvozi voda, mineralne i gazirane sa 5,5 odsto zastupljenosti ukupnog uvoza, pivo iz slada sa 4,1 odsto, lijekovi sa 3,7 odsto, tekstilne i plastificirane tkanine tri odsto, drugi proizvodi od kože i umjetne kože 2,4 odsto, zatim gume, kitovi, smole, punila, hladnjaci i naprave za hlađenje 2,1 odsto, kiselo mlijeko, pavlaka i jogurt 1,9 odsto, papir i karton 1,7 odsto itd. Uglavnom je riječ o robi široke potrošnje, odnosno prevashodno prehrambenim proizvodima. Što se tiče izvoza robe iz BiH u R Sloveniju, u protekloj godini je iznosio jedva 70.000 eura, uz poraznu zastupljenost izvoznih artikala od čega neobrađeno i grubo obrađeno drvo zauzima 12,2 odsto cjelokupnog izvoza, sirova koža 10,2 odsto, dijelovi obuće 8,7 odsto, drvo obrađeno po dužini (daske) 8,5 odsto itd. Dodatni komentar nije potreban.

Zahvaljujući direktnim investicijama, u BiH već djeluje preko 200 slovenačkih preduzeća. Taj trend se i dalje nastavlja, ona su, pored prodaje svojih proizvoda na domaće tržište, apsolutno zainteresirana i za plasman ovdje proizvedene robe u R Sloveniju, što direktno može doprinijeti uravnoteženju platne bilanse. Da su njihove namjere bazirane na dugoročnim ulaganjima, svjedoči i prisustvo Gospodarske zbornice Slovenije u Sarajevu, sa formiranim uredom i u Banjoj Luci. Upravo Komore, sa jedne strane, i GZS-a sa druge Vanjskotrgovinska /Spoljnotrgovinska komora BiH, zajedno sa entitetskim komorama, namjerava pokrenuti niz aktivnosti u približavanju bh. proizvoda slovenačkom potrošaču. Znajući da bez adekvatne prezentacije teško može biti i prodaje, najavljeno je sudjelovanje proizvođača iz BiH na ovogodišnjim sajamovima u Gornjoj Radgoni i Celju i to kolektivnim nastupom na štandu Komore. Najviše se očekuje od jednodjeljne akcije na promociji i degustaciji prehrambenih proizvoda iz BiH u prodajnim objektima Mercatora u Ljubljani. Još nije usaglašen tačan termin ove promotivne aktivnosti, mada su i GZS i Mercator zainteresirani i spremni da čim prije pristupe njenoj realizaciji. Moguće je predvidjeti pozitivne efekte.

Ukupni ekonomski odnosi, pa tako i robna razmjena između dvije zemlje mogu biti evidentno unaprijeđeni, za šta interes pokazuju obadvije strane. Uz malo dobre volje, sve nepotrebne barijere slobodne trgovine moraju i mogu biti uklonjene. U tom slučaju neće biti moguće da se izbjegavanje uvoza proizvoda mesne industrije iz BiH u R Sloveniju opravdava "nedostatkom vremena" od Ureda za veterinarstvo R Slovenije, koji treba doći certificirati pogone za proizvodnju u BiH. Iskrena želja i dobra namjera za saradnjom mogu ekonomske odnose uskoro dovesti na sami vrh međusobne važnosti, što bi mogao biti primjer za ostale zemlje u regionu i putokaz ka evropskim integracijama.

Ahmed GAZIJA

Slični trendovi kao i lani

Aktivnosti i planovi Registra vrijednosnih papira FBiH

Registar vrijednosnih papira FBiH registrirao je u Federaciji BiH, zaključno s 31. martom, više od 490 dioničkih društava. Vrijednost, po tom osnovu, registriranog dioničkog kapitala iznosi više od 8,1 milijardu KM koja je raspoređena na oko 500.000 vlasnika vrijednosnih papira, tj. dioničara, saopćili su na konferenciji za novinare direktor Registra i njegov zamjenik Miroslav Džidić i Firdus Hamzagić

U Registru je od aprila prošle godine, po osnovu vanberzanskog poslovanja vrijednosnim papirima (ugovori o darovanju, sudska rješenja o naslijeđu i sl), registrovano 4.230 prijenosa vlasništva, što je osam puta manje od broja registriranih prijenosa vlasništva obavljanih na berzi, kao organiziranom tržištu, uz napomenu da je u obavljanju berzanskog trgovanja učestvovalo 241 dioničko društvo, što predstavlja 50 odsto od ukupno registriranih d. d.

Tokom ove poslovne godine predviđaju se slični trendovi kao lani. Registar će svojim korisnicima pružati usluge depozitorija (regis-

tracija, čuvanje i održavanje podataka o vrijednosnim papirima), a plan Registra za ovu godinu je registriranje oko 350 dioničkih društava i 250 korporativnih radnji (povećanje, odnosno smanjenje temeljnog kapitala, pripajanje ili spajanja dioničkih društava).

Džidić je dodao da Registar namjerava uvesti nove usluge nakon izmjena postojećeg Zakona o Registru vrijednosnih papira, što je upućeno u parlamentarnu proceduru.

Registar je u 100-odsto vlasništvu FBiH, a upravljačka prava ima Komisija za vrijednosne papire. Prema Zakonu o Registru vrijednosnih papira, Komisija će sačiniti plan privatizacije Registra i očekuje se da taj proces započne ove godine.

Upućen je poziv dioničkim društvima koja imaju obavezu, a nisu to još učinila, da zaključe ugovor sa Registrom i dostave podatke o dionicama i dioničarima. U suprotnom, ne samo da čine privredni prijestup nego onemogućavaju druge dioničare da sudjeluju u korporativnom upravljanju svojih društava. (FENA)

Statistički pokazatelji

Rezultati poslovanja privrede

Industrijska proizvodnja u FBiH u martu u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine manja je za pet odsto, a u odnosu na proizvodnju iz istog mjeseca prošle godine manja je za 2,4 odsto, dok je u odnosu na februar ove godine veća za 8,3 odsto, saopćio je na redovnoj konferenciji za novinare direktor Federalnog zavoda za statistiku Derviš Đurđević.

Industrijska proizvodnja u području snabdjevanja električnom energijom, gasom i vodom u martu je u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju lani veća za 0,5 odsto, u području rudarstava za 2,1 odsto, dok je u području prerađivačke industrije manja za 8,8 odsto.

U prva dva mjeseca ove godine iz FBiH je ostvaren izvoz robe i usluga u vrijednosti 228.084.000 KM, što je za 7,5 odsto više u odnosu na isti period lani. Istovremeno, ostvaren je uvoz od 733.689.000, što je za 0,8 odsto više od uvoza ostvarenog u istom periodu lani.

Pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 31,09 odsto. Najviše se izvozilo u Njemačku (21,69 odsto), a uvozilo iz Hrvatske (18,6 odsto).

U martu je u Republiku Srpsku prodato robe u vrijednosti 16.471.154 KM, a najveće učešće odnosi se na prehrambene i elektrotehničke proizvode. Istovremeno, iz RS nabavljeno je robe vrijedne 5.322.924 KM.

U četvrtom tromjesečju prošle godine u distributivnoj trgovini ostvaren je promet od 919.599.000 KM, od čega se najveće učešće odnosi na trgovinu naveliko (43,5 odsto). Evidentirano je 31.decembra lani 3.779 prodavnica, 26.095 zaposlenih, a zalihe su iznosile 403.419.000 KM. (FENA)

FEDERACIJA BiH

Broj registriranih poslovnih i drugih subjekata u Federaciji BiH prema djelatnosti

Stanje 04. 03. 2003.

DJELATNOST	UKUPNO	UNSKO-SANSKI	POSA-VSKI	TUZLA-NSKI	ZENIČKO-DOBOJSKI	BOSANSKO-PODRINJSKI	SREDNJO-BOSANSKI	HERCEGOVAČKO-NERETVA-NSKI	ZAPADNO-HERCEGOVAČKI	KANTON SARAJEVO	HERCEGBOSANSKI
A POLJOPRIVREDA, LOV I ŠUMARSTVO	397	58	19	62	53	6	54	61	19	39	26
B RIBARSTVO	16	1	1	1	2		2	7	2		
C RUDARSTVO	115	10	5	30	16		15	17	9	5	8
D PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	3297	335	78	582	461	33	384	380	195	746	103
E SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, GASOM I VODOM	80	6	1	13	17	2	17	10	3	8	3
F GRAĐEVINARSTVO	1588	167	29	304	192	15	99	204	73	447	58
G TRGOVINA, POPRAVAK MOTORNIH VOZILA, PREDMETA ZA DOMAĆINSTVO	7823	993	157	1473	826	69	589	843	455	2204	214
H UGOSTITELJSTVO	506	98	17	72	63	20	30	41	5	142	18
I SAOBRAĆAJ, SKLADIŠTENJE I VEZE	1537	189	44	358	203	13	154	150	81	294	51
J FINANSIJSKO POSREDOVANJE	152	13	1	15	7	1	4	19	3	87	2
K POSLOVANJE NEKRETNINAMA, IZNAJMLJIVANJE I POSLOVNE USLUGE	1925	153	23	266	171	17	74	214	53	934	20
L JAVNA UPRAVA I ODBRANA, OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE	1047	143	42	100	239	26	99	80	20	282	16
M OBRAZOVANJE	842	110	14	153	145	15	95	102	10	182	16
N ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA ZAŠTITA	814	85	19	133	123	19	80	90	11	234	20
O OSTALE JAVNE, DRUŠTVENE, SOCIJALNE I LIČNE USLUŽNE DJELATNOSTI	2251	186	80	309	344	50	202	243	52	746	39
P PRIVATNA DOMAĆINSTVA SA ZAPOSLENIM LICIMA	1							1			
Q EKSTERITORIJALNE ORGANIZACIJE I TIJELA	9	1					1			7	
UKUPNO A –Q	22400	2548	530	3871	2862	286	1899	2462	991	6357	594

Sajam malih i srednjih poduzeća u Trstu**Besplatna prezentacija za kompanije iz sektora obrta i turizma**

U Trstu će se od 7. do 15. juna 2003. godine održati Sajam malih i srednjih poduzeća - "Campionaria".

U cilju što bolje pomoći razvoju malih i srednjih poduzeća u BiH, Privredna komora Italija - BiH (Camera di commercio Italo-Bosniaca), u suradnji s "TriesteFiera", želi ove godine omogućiti kompanijama iz sektora obrta i turizma da se kao izlagači pojave na pomenutom sajmu. Komora je zakupila štand na kome se kompanije ova dva sektora mogu besplatno prezentirati izlažući svoje uzorke, tj. prospektne materijale.

Imajući u vidu njihov značaj i mogućnosti koje se iz naše zemlje mogu ponuditi stranim investitorima, poziva

vamo zainteresirane kompanije da se za sve dodatne informacije obrate Goranu Vujasin, telefon: 033/271-080, telefaks: 271-082, Privredna komora Italija - BiH. Ili u Ured P/GKFBiH u Mostaru, Dubravki Bandić, savjetniku za trgovinu i turizam, kontakt telefon 036/323-380.

Zainteresirane molimo da, što prije, dostave podatke:

Naziv firme i adresa:

Ime ovlaštene osobe:

Naziv proizvođača/usluge:

Telefon/telefaks:

Otpad i njegovo uklanjanje**Šansa za ekološki čiste šume i pogone prerađivača drveta**

U organizaciji Grupacije šumarstva i drvne industrije P/GKFBiH održan je, 16. aprila, sastanak na kome je predstavljen program raščišćavanja naših šuma i čišćenja pilanskog otpada. Program su prezentirali predstavnici kompanije Gruppo Marcegaglia iz Barija - firma I.C.A.

Sastanak je održan u cilju konsultacija predstavnika italijanske firme i pilana o eventualnoj spremnosti na ustupanje drvnog otpada ovom investitoru. Plan podrazumijeva sklapanje petogodišnjeg ugovora sa pilanama u BiH o otkupu krupnog otpada koji bi se prerađivao i transportovao u Italiju. Dogovorili su se sa "Bosankom" iz Blažuja oko izdavanja prostora od 5.000 m² na kojem će se instalirati postrojenje za prerađivanje drvnog otpada. Ova lokacija je povoljna i zbog blizine željezničkog kolosijeka, a oštećenja na željezničkoj pruzi sanirat će italijanska kompanija.

Italijani su uvijek imali razumijevanja za naše probleme i ponovo se pojavljuju sa programom raščišćavanja otpadnog drveta u šumi i na pilanama. Prije ove ponude u BiH su bile još dvije zainteresovane firme sa istim prijedlozima ili vrlo sličnim, ali, na žalost, za to tada nije bilo dovoljno sluha.

Svugdje u svijetu posvećuje se velika pažnja otpadu i njegovom uklanjanju, što kod nas nije slučaj. U većini pilana koje nemaju sušare i parionice stoje naslage pilotine i drugog otpada, što predstavlja veliki problem prilikom njihovog uklanjanja, jer se nepropisno odlaze.

Ovaj program nije nimalo jeftin, pošto je odvoz materijala skup i nemoguće ga je odraditi bez suradnje sa nadležnim Ministarstvom za promet. Važnu ulogu u ovom transportu imale bi željeznice BiH.

Ako bi došlo do realizacije ovog projekta, otpadno drvo bi završavalo kao energent kojim bi se služile termoelektrane u Italiji. One su finansijski potpomognute od Vlade Italije zbog ekološke proizvodnje struje na način koji ne zagađuje okolinu.

Ovakav način imao bi podršku i ovdje kad bi se naše termoelektrane prestrukturirale za proizvodnju struje na bazi biomase, ali to je skup poduhvat.

Šemsa ALIMANOVIĆ

Proizvođači i prerađivači ljekovitog i aromatičnog bilja**Regionalni sastanak kupac - prodavac**

U Mostaru u Hotel "Eri", od 10. do 11. travnja, održan je "Regionalni sastanak kupac - prodavac" u organizaciji GTZ-a i SIPPO-a. Predsjedavajući je bio Fikret Zubčević, predsjednik Grupacije proizvođača i prerađivača ljekovitog i aromatičnog bilja u P/GKFBiH.

Na sastanku su se prezentirale regionalne kompanije Aromara - Zagreb - Hrvatska, Herba - Srbija, Market News Service For Medicinal Plants&Extracts, te proizvodi bh. tvrtki potencijalnim kupcima, predstavnicima supermarketa, motela, bolnica ili restorana.

Prezentaciju radnog programa za 2003. godinu dalo je Poslovno udruženje za ljekovito i aromatično bilje Republike Srpske, kao i Grupacija prerađivača i proizvođača ljekovitog i aromatičnog bilja FBiH. Za razliku od Poslovnog udruženja iz RS, koje djeluje samostalno, Grupacija proizvođača i prerađivača ljekovitog i aromatičnog bilja FBiH djeluje u okviru P/GKFBiH i zbog toga smatraju da njihovi zahtjevi prema Vladi i Ministarstvu imaju daleko veću težinu nego da djeluju samostalno.

Prijedlogom projekta GTZ-a "Razvoj nacionalne strategije o samoodrživom korištenju biodiverziteta" završen je sastanak "kupac - prodavac".

E. LASIĆ

Posjeta šumskoj upravi u Forstenriedu kod Minhena

Profitabilne farme jelena lopatara

U organizaciji šumarskih inženjera i tehničara - UŠIT, CIMIC - SFOR i Privredne komore Njemačke Predstavništvo u Sarajevu, predstavnici šumarstava FBiH boravili su u posjeti šumskom gazdinstvu u Forstenriedu, farmi jelena u blizini Branennburga i sajmu lova u Minhenu, od osmog do 12. aprila

Cilj posjete sajmu lova bio je da se animiraju šumarski stručnjaci za oblast lovstva, koju su

prepustili drugima, iako su najpozvaniji i najkvalificiraniji da se njome bave. U ukupnom prihodu naših šumarstava prihodi od lovstva uopće ne participiraju, dok u šumarstvu Njemačke iznose 10 odsto, a u Austriji 11 odsto. Kod nas su rijetka šumarstva koja imaju lovišta, kao i šumarski stručnjaci koji se bave lovom.

Najviše pažnje izazvala je posjeta Šumskoj upravi u Forstenriedu. Oko 95 odsto šuma su jela/smrča, a ostalo su bukva i javor. Nadležni u upravi su nas upoznali sa načinom organizacije u šumarstvu, troškovima sječe i transporta, cijenama drvnih sortimenata, normativima rada, marketingom i drugim relevantnim podacima. Sudeći po brojnim pitanjima naših predstavnika, očigledna je želja za upoređivanjem sa njemačkim šumarstvom i opća je konstatacija da naše šumarstvo po učincima i načinu rada ne zaostaje mnogo za njemačkim.

Pri obilasku privatne farme jelena u blizini Branennburga vidjeli smo rad na farmi, koja je osnovana 1983. godine, na površini od 12 hektara, uglavnom, pašnjačke površine. Vlasnik uzgaja 30 običnih jelena (*Cervus elaphus*) i 70 grla jelena lopatara (*Dama dama*). Farma je profitabilna, a na pitanje jednog od učesnika vlasniku da li bi radije držao ovce ili jelene, odgovor je bio jasan i brz: "Samo jelene, jer je veći profit".

U Njemačkoj postoji oko 8.000 farmi i sve posluju pozitivno i nemaju problema sa plasmanom mesa, rogova i živih grla. Kod nas nema nijedna farma jelena lopatara, iako imamo bolje uvjete za uzgoj nego u Njemačkoj.

Dogovoreno je da Privredna/Gospodarska komora FBiH i njena udruženja šumarstva i drvne industrije i poljoprivrede organiziraju sastanak na koji će biti pozvani predstavnici: Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH, Ministarstva za izbjeglice i raseljene osobe FBiH, Ministarstva prostornog uređenja FBiH, CIMIC-a, USAID-a i humanitarne organizacije. Ukazalo bi se na mogućnost i potrebu formiranja farmi jelena lopatara kao jedan od izvora finansiranja izbjeglica - povratnika.

Š. ALIMANOVIĆ

Projekat

"Kumstvo za šumu"

Predstavnici CIMICA CEGONSFOR uključili su se u akciju pošumljavanja goleti i pored svojih redovnih obaveza. Radeći na svakodnevним zadacima primijetili su velike količine otpada i smeća koje se nalaze na rubnim putevima i šumskim livadama i pripremili su projekat pošumljavanja pod nazivom "Kumstvo za šumu".

Uradili su ga u suradnji sa Privrednom/Gospodarskom komorom FBiH, JP "BH šume" i JP "Sarajevo šume". U okolini Tarčina, početkom aprila, pošumljeno je dva hektara površine. U akciji su učestvovali učenici osnovne škole iz Tarčina kao i srednje Drvno-šumarske škole iz Sarajeva. Kao sponzori javila su se mnoga poduzeća koja su pomogla ovu akciju. Cilj je bio probuditi svijest mladih prema zaštiti okoliša i njihovo uključivanje pri pošumljavanju.

Š. A.

Međunarodna trgovina

Zaštitne mjere protiv doppinga i subvencija prema sporazumima WTO-a

BiH je kandidat za prijem u WTO - Svjetsku trgovinsku organizaciju. Pristup donosi obavezu ponašanja u međunarodnoj trgovini u skladu sa postojećim zaključenim sporazumima u okviru ove organizacije. Problemi nelojalne konkurencije, doppinga, subvencija za izvoz, raznih ograničenja uvoza i drugih netarifnih barijera jasno su regulisani i definisani zaključenim sporazumima u okviru WTO-a u smislu prava i obaveza zemalja koje koriste navedene mjere i onih koje su pogođene tim mjerama

Postojećim propisima u BiH regulisani su samo uvjeti i postupci za uvođenje zaštitnih mjera od prekomjernog uvoza. (Odluka o mjerama zaštite domaće proizvodnje od prekomjernog uvoza - "Sl. glasnik BiH", broj 30/02). U cilju iniciranja donošenja propisa o zaštiti protiv doppinga i subvencioniranog izvoza, koje zemlje koriste prilikom izvoza u našu zemlju, ukratko ćemo preneti sadržaj zaključenih sporazuma u okviru WTO-a koji se odnose na dopping i subvencije.

1. Antidampinške mjere

Sporazum, kojim se regulišu antidampinške mjere, nosi naziv "Sporazum o primjeni člana VI Opšteg sporazuma o cari-

nama i trgovini iz 1994. godine". Njim su detaljno definisana prava strane koja je pogođena doppingom, način i procedure utvrđivanja doppinga, utvrđivanje štete, privremene mjere i niz drugih proceduralnih radnji. Zbog obimnosti Sporazuma i ograničenosti prostora prezentiramo u skraćenom obliku samo suštinska pitanja.

Dopping proizvoda je, po navedenom sporazumu, ako neka kompanija izvozi određeni proizvod po nižoj cijeni od cijene koju u normalnim uslovima zaračunava na svom domaćem tržištu.

Različita su mišljenja da li je to nelojalna konkurencija. WTO ne donosi konačan sud o tome. WTO sporazum se usmjerava na načine na koji vlade mogu reagovati na dopping, odnosno uvodi red u antidopping mjere.

Vlade zemalja koje uvode mjere protiv doppinga moraju da dokažu da se dopping stvarno događa, te da nanosi štetu domaćoj industriji. Sporazum dozvoljava zemljama da preduzimaju mjere protiv doppinga.

Tipična antidopping mjera je zaračunavanje dodatnih uvoznih carina na određeni proizvod iz određene zemlje izvoznice u svrhu postavljanja njene cijene u odnos bliži "normalnoj vrijednosti" ili da bi se otklonila šteta koju podnosi domaća industrija u zemlji uvoznici. Postoji mnogo načina računanja da li je dopping određenog proizvoda značajan ili samo neznatan. Sporazum sužava raspon opcija i daje tri metoda računanja, "normalne vrijednosti" proizvoda. Osnovni metod je upoređenje sa domaćom cijenom proizvoda zemlje izvoznice. Ako se ovaj podatak ne može koristiti, onda se koriste druge dvije mogućnosti:

a) cijena koju izvoznik zaračunava u nekoj drugoj zemlji i

b) zaračunavanje zasnovano na kombinaciji izvoznikovih troškova proizvodnje (cijena koštanja), drugih troškova i normalnih profita.

Sporazum, takođe, specificira kako se može napraviti fer usporedba između izvozne cijene i onoga što bi trebala biti normalna cijena. Dopping i subvencije - zajedno sa mjerama antidoppinga i carinama za izravnjanje - su često povezane, te mnoge zemlje regulišu ova pitanja jednim zakonom i daju istom organu ili tijelu nadležnost za istrage.

Prije uvođenja dodatnih carina zemlja uvoznica mora kroz istragu dokazati da domaća industrija trpi štetu zbog dumpinga.

Detaljne procedure definiraju kako pokretati slučajevne antidumpinga. Na primjer, ako istraga pokaže da se radi o obimu uvoza po dumping cijeni manjoj od tri odsto ukupnog uvoza nekog proizvoda, smatra se da je dumping zanemarljiv i odustaje se od antidumping mjera ili ako je razlika u cijeni manja od dva odsto izvozne cijene proizvoda.

Trajanje antidumping mjera je pet godina od dana početka primjene i uvedene mjere mogu se produžiti ako istraga pokaže da će se dumping i šteta ponovo pojaviti. Treba istaknuti da su antidumping mjere selektivne i uvode se samo protiv određene zemlje ili više zemalja za koje se dokaže da postoji dumping proizvoda.

2. Mjere protiv subvencija

"Sporazum o subvencijama i kompenzatornim mjerama" zaključen je u okviru WTO-a, a najvećim dijelom se oslanja na član XVI GATT-a iz 1994. Ovaj sporazum definiše dvije stvari:

- uvodi red u korištenje subvencije i
- propisuje aktivnosti koje zemlje preduzimaju da bi smanjile efekte subvencija.

Zemlje uvoznice, koje su pogođene subvencijama zemalja izvoznica, mogu reagovati na dva načina:

- da pokrenu proceduru rješavanja sporova preko nadležnih organa WTO-a ili
- pokrenuti vlastitu istragu i kao posljedicu zaračunavati dodatnu carinu (poznatu kao protucarinu), na uvoz koji je pod subvencijom, a za koji se ispostavi da nanosi štetu domaćim proizvođačima.

Po Sporazumu subvencija postoji:

- ukoliko postoji finansijska kontribucija od vlade ili nekog državnog organa na teritoriji članice Sporazuma (bespovratna davanja, zajmovi i sl);
- kada se vlada unaprijed odrekne nekog prihoda ili ga ne prikuplja;
- ukoliko postoji bilo koji oblik podrške prihodu ili cijeni u smislu člana XVI GATT-a iz 1994. godine.

Sporazum definiše i specifične subvencije, tj. one koje se daju samo određenom preduzeću, grupi preduzeća ili grupaciji u zemlji koja daje subvenciju. Sporazum se odnosi na industrijske i poljoprivredne proizvode, izuzev kada su subvencije za poljoprivredne proizvode u skladu sa Sporazumom o poljoprivredi.

One se kategorišu u tri grupe:

- a) Zabranjene subvencije su one kojima se traži od primaoca da zadovolji postavljene izvozne rezultate ili da koriste domaću robu umjesto uvozne robe. Sporazumom su ove subvencije definisane kao posebno štetne za međunarodnu trgovinu i stoga mogu nanijeti štetu trgovini drugih zemalja.

- b) Kažnjive subvencije su sve one koje nanose štetne posljedice za interese zemlje koja se žali. Kažnjive subvencije nanose štetu industriji zemlje uvoznice ili nanose štetu konkurentnim izvozniciima neke druge zemlje kada se međusobno natiču za treće tržište. I domaće subvencije u jednoj zemlji mogu nanijeti štete izvozniciima koji se pokušavaju naticati za domaće tržište zemlje koja uvodi subvenciju. Ako tijelo za rješavanje sporova utvrdi da neka subvencija ima negativnih uticaja, ta subvencija mora biti ukinuta ili otklonjene njene negativne posljedice. Konačno, ako su domaći proizvođači ugroženi uvozom subvencioniranih proizvoda, može se uvesti protucarina.

- c) Nekažnjive subvencije su one koje se odnose na industrijska istraživanja i aktivnosti na istraživanju i razvijanju tržišta, pomoći manje razvijenim regijama i pomoći za prilagođavanje postojećih objekata zakonima i regulativi zaštite okoline. Nekažnjive subvencije ne mogu biti dovedene u pitanje kroz WTO-o proceduru rješavanja sporova niti se mogu uvoditi protucarine na uvoz koji je subvencioniran ovom vrstom subvencija.

Zaštitne mjere, koje se uvode po ovom sporazumu, slične su onim iz Sporazuma o antidumpingu. Protucarina kao pandan antidumping carini, uvodi se na isti način nakon provedenih detaljnih istraga i dokaza da određena subvencija nanosi štetu zemlji uvoznici. Sporazumom su utvrđena jasna pravila za određivanje da li je neki proizvod subvencioniran, kriteriji za određivanje štetnosti uvoza subvencionirane robe za domaću industriju, procedure za pokretanje i izvođenje istrage i pravila o primjenjivanju i trajanju protumjera (u normalnim uslovima pet godina). Sporazum je značajan za zemlje u razvoju i zemlji u tranziciji.

Nerazvijene zemlje i zemlje u razvoju sa GDP-om manjim od 1.000 američkih dolara po stanovniku su izuzete od poštivanja mjera vezanih za zabranjene izvozne subvencije. Ostale zemlje u razvoju dužne su da se oslobode do 2003. godine izvoznih subvencija. Isti rok je dat najmanje razvijenim zemljama da ukinu subvencije za supstituciju uvoza. Zemlje u tranziciji su bile obavezne da ukinu zabranjene subvencije do 2002. godine, a za ostale zemlje u razvoju taj rok je bio do 2000. godine.

Pored navedenih sporazuma u okviru WTO-a je zaključeno niz sporazuma kojima se reguliše zaštita od prekomjernog uvoza, tehničke barijere u trgovini, uvozne dozvole, vrednovanje robe na carini, promet poljoprivrednih proizvoda, primjene sanitarnih i fitosanitarnih mjera, promet tekstila i odjeće, te niz drugih sporazuma odluka i deklaracija.

Mehmedalija KRDŽALIĆ

Procedura za uvoz hrane u SAD

Aktivnosti američke Uprave za hranu i lijekova (FDA) vezane za Zakon o bioterorizmu

Predsjednik George Bush potpisao je 12. lipnja Zakon o sigurnosti javnog zdravlja i mjerama pripravnosti i reakcije na bioterorizam (Skrraćeno "Zakon o bioterorizmu" - "Bioterrorism Act") koji sadržava velik broj odredaba čija je svrha pomoći da se SAD osigura

Među odredbama je i nova ovlast ministra zdravstva da poduzme korake u svrhu zaštite opskrbe hranom u zemlji od mogućnosti namjernog zagađenja. Uprava za hranu i lijekove (FDA), kao tijelo Ministarstva zdravstva zaduženo za zakonodavstvo vezano uz hranu, nadležna je za izradu i provedbu ovih mjera sigurnosti hrane, uključujući četiri važna pravilnika i nekoliko smjernica. Taj bi priručnik trebao dati pregled odredaba zakona o sigurnosti hrane. Informacije o odredbama Zakona o bioterorizmu u nadležnosti Uprave za hranu i lijekove, kao i planove provedbe možete naći na

<http://fda.gov/oc/bioterrorism/bioact.html>

Novi pravilnici

FDA trenutačno priprema pravilnike o nekoliko glavnih odredaba Zakona o bioterorizmu. Osim naznačenih iznimaka, ovi novi pravilnici odnosit će se na sve tvrtke vezane uz sve proizvode namijenjene ljudskoj i životinjskoj prehrani u nadležnosti FDA, uključujući nadomjeske za hranu za dojenčad, pića (obuhvatajući alkoholna pića) i dodatke hrani. FDA je nadležna za svu hranu osim mesa, peradi i preradevina od jaja, što je u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede SAD-a.

- **Registracija prehrambenih tvrtki** - Domaće ili strane tvrtke koje proizvode, prerađuju, pakiraju ili skladište hranu za konzumaciju u SAD-u moraju se registrirati u Upravi za hranu i lijekove najkasnije 12. prosinca 2003. godine. Registracija će se sastojati od davanja informacija, uključujući ime tvrtke, adresu itd. Farme, restorani, trgovci hranom na malo, neprofitne ustanove koje pripremaju ili poslužuju hranu i ribarska plovila koja se ne bave preradom, ne moraju se registrirati. Također su izuzete strane tvrtke, ukoliko će hranu iz tih tvrtki naknadno obrađivati ili pakirati neka druga tvrtka prije nego što se ona izveze u SAD, ili ukoliko neka tvrtka obavlja sporednu aktivnost, poput stavljanja naljepni-

ca. FDA mora izdati konačne pravilnike najkasnije 12. prosinca 2003. godine, ali tvrtke se do tog datuma moraju registrirati čak i ako ne budu objavljene konačne verzije pravilnika. Registracija se ne naplaćuje.

- **Vođenje spisa** - Tvrtka koja proizvodi, prerađuje, pakira, prevozi, distribuira, prima, skladišti ili uvozi hranu morat će voditi spise koje FDA bude smatrala nužnim za identifikaciju neposrednih izvora i neposrednih primatelja hrane (tj. odakle je došla i tko ju je primio). To bi Upravi za hranu i lijekove omogućilo da istraži vjerodostojne prijetnje izazivanju teških posljedica za zdravlje ili smrt ljudi ili životinja, praćenjem hrane do njezina izvora. Farme i restorani izuzeti su iz ove odredbe. FDA mora izdati konačni pravilnik do 12. prosinca 2003.

- **Prethodna obavijest o pošiljkama hrane koja se uvozi** - Od 12. prosinca 2003. godine FDA mora unaprijed primiti obavijest o svakoj pošiljci hrane koja ulazi u SAD. U obavijesti treba navesti opis robe, proizvođača i špeditera, uzgajivača (ukoliko je poznat), zemlju podrijetla, zemlju iz koje se roba dovozi i predviđeno mjesto ulaska u zemlju. FDA mora izdati konačni pravilnik do 12. prosinca 2003. godine. Ukoliko do tada ne bude konačne verzije pravilnika, zakon svejedno nalaže da uvoznici obavijeste Upravu za hranu i lijekove najkasnije osam sati, a najranije pet dana prije dospijeca pošiljke, sve dok pravilnik ne stupi na snagu.

- **Administrativno zadržavanje** - Ovlašćuje FDA da administrativno zadrži hranu ukoliko ima vjerodostojne dokaze ili informacije da bi ta hrana mogla izazvati teške posljedice za zdravlje ili smrt ljudi ili životinja. Zakon nalaže da FDA objavi pravilnik kojim će ubrzati procedure za pokvarljivu hranu, ali ne navodi se rok do kojeg to treba napraviti.

Novе smjernice

Zakon o bioterorizmu sadrži nekoliko uredaba za koje FDA trenutačno izrađuje smjernice. U tim smjernicama specificirat će se procedure kojih se uredi Uprave za hranu i lijekove trebaju držati u provođenju ovih odredaba. Ovo su neke od odredaba na čijim smjernicama FDA trenutačno radi:

- **Zabrana** - Ovlašćuje FDA da zabrani uvoz hrane svim osobama koje su osuđene zbog prekršaja vezanih uz uvoz neke hrane ili koje

su se bavile uvozom patvorene hrane koja bi mogla izazvati teške posljedice za zdravlje ili smrti ljudi ili životinja. Hrana koju uveze osoba pod zabranom ili koja se uveze uz pomoć osobe pod zabranom zadržat će se na mjestu ulaska u SAD. Tako zadržana hrana može se isporučiti osobama koje nisu pod zabranom, a koje o svom trošku pokazuju da hrana zadovoljava standarde FDA.

Obilježavanje - Ministar može zahtijevati da se obilježi (etiketira) hrana čije je unošenje u SAD zabranjeno. Obilježavanje će se provesti o trošku vlasnika ili primatelja.

Promjena mjesta ulaska u zemlju - Hrana čije je unošenje u SAD zabranjeno može se smatrati patvorenom ukoliko se ponovno ponudi njezin uvoz, osim ako osoba koja uvozi tu hranu ili je nudi za uvoz ne pokaže da ta hrana sada zadovoljava standarde FDA.

Uvoz radi izvoza - FDA je već obavijestila o tome da su dostupne smjernice o odobravanju uvoza prehrambenih dodataka, umjetnih boja ili nadomjestaka za hranu koji su, inače, nedopušteni u Sjedinjenim Američkim Državama, ukoliko se oni koriste samo za uporabu u proizvodima koji će biti izvezeni iz SAD-a, na osnovi izjave uvoznika i polaganja jamstva. Međutim, ministar može odbiti odobrenje ukoliko postoje vjerodostojni dokazi da priložena izjava nije istinita.

Mogućnost za primjedbe javnosti

Primjedbe na nove pravilnike: FDA prima primjedbe na Registraciju prehrambenih tvrtki (Urudžbeni broj: 02N-0267), Vođenje spisa (Urudžbeni broj: 02N-0277), Prethodne obavijesti o pošiljkama hrane koja se uvozi (Urudžbeni broj: 02N-0278) i Administrativno zadržavanje (Urudžbeni broj: 02N-0275) istodobno s izradom tih pravilnika FDA očekuje da će objaviti predložene pravilnike o tim mjerama u roku od šest mjeseci, te će primati primjedbe javnosti još najmanje 60 dana nakon predlaganja pravilnika.

Primjedbe na smjernice: FDA će primati primjedbe na smjernice nakon njihova izdavanja. FDA trenutno prima primjedbe na smjernice Priručnik o procedurama pravilnika, poglavlje 9, potpoglavlje Uvoz radi izvoza (Urudžbeni broj: 02D-0402).

Pismene primjedbe na nove pravilnike i nove smjernice mogu se poslati na: Dockets Management Branch (HFA-305), Food and Drug Administration, 5630 Fishers Lane, Room 1061, Roskville, MD 20852. Elektronski se primjedbe mogu poslati na: www.fda.gov/dockets/ecomment. Pri slanju primjedaba važno je napisati urudžbene brojeve.

*Centar za sigurnost hrane i nutricionizam
Uprava za hranu i lijekove SAD-a
Center for Food Safety and Applied Nutrition
U.S. Food and Drug Administration*

Zlato, srebro i bronza

Nova priznanja za bh. inovatore

Brod kojim je moguće prikupiti svu rasutu naftu sa morske površine nagrađen je zlatnom medaljom na 31. salonu izuma, novih tehnologija i proizvoda održanom u Ženevi. Autor ove inovacije je Ljubomir Samardžija iz Bihaća, saopšteno je iz Zajednice za tehničku kulturu BiH

Osim što prikuplja naftu, brod je opremljen uređajem za prikupljanje krutih otpadaka sa morske površine, a kada nije u ekološkoj funkciji, brod se može upotrijebiti kao feribot, tegljač i slično.

Institut za patente Moldavije dodijelio je medalju sa diplomom Ivi Trogrliću iz Žepča za biljne čajeve i sirupe koji uspješno liječe hormonalna oboljenja, odnosno ublažavaju tegobe vezane za hormonalne poremećaje. Kada se zna da je na izložbama inovacija prava rijetkost da bude nagrađena inovacija iz oblasti farmakologije i ishrane, onda priznanje iza kojeg stoje stručnjaci jednog patentnog zavoda znači puno više od puke nagrade.

Srebrene medalje dobili su Sanela Dervić iz Donjeg Vakufa za ustakljeni mušebak i Nedžad Nikšić iz Sarajeva za ograničavač buke kod elektroakustičkih uređaja.

Dervićima će ženevski salon ostati u lijepom sjećanju i zbog toga što je Sanelin suprug Halid dobio bronzanu medalju za svoj izum. Njegov prozor koji se obrće do 180 stepeni omogućava da se zaprljano vanjsko staklo može očistiti u vrijeme kada pada kiša ili puše vjetar - bez rizika od promaje ili prehlade. Bronzanom medaljom je nagrađen i Galib Alendar iz Sarajeva za hirurške teleskope koji, uz brojne druge prednosti, teže samo 95 grama.

Gordana Lihović iz Banjaluke dobila je bronzanu medalju, a izumila je smjesu, koja elektroosmozom u potpunosti isuši i trajno zaštiti od vlage građevinske objekte, spomenike, freske, ikone i druge objekte od betona, kamena, cigle, cementa, kreča.

Slavko Jelica iz Jajca nagrađen je bronzanim odličjem za zamisao kako da se vinogradi, vrtovi, malinjaci i druge kulture niskog rasta zaštite od grada. Ideja se svodi na primjenu roletni od plastike koje bi se mogle brzo razvući preko ugroženih biljki. (FENA)

ISOMAX

Promocija novih tehnologija

U Sarajevu je, 18. marta, organizirano promotivno predstavljanje novih tehnologija * Organizator skupa bila je P/GKFBiH, u suradnji sa Institutom za njemačko-bosansku suradnju (I-DBW)

Skupu je prisustvovalo četrdesetak predstavnika kompanija, visokoobrazovnih institucija i predstavnika vladinih i nevladinih organizacija. Nakon uvodnog obraćanja predstavnika P/GKFBiH, koji je izrazio zadovoljstvo što se i Komora u okviru svojih planom zacrtanih aktivnosti u oblasti ekologije uključila u promotivno predstavljanje novih tehnologija, prisutnima se obratio Manfred Molkentin, direktor I-DBW-a.

Zahvaljujući se P/GKFBiH na angažmanu oko prezentacije, Molkentin je predstavio fizičara i diplomiranog inženjera iz Luksemburga Edmonda D. Krecké, koji je izlagao teme: "Modul za proizvodnju vodonika" i ISOMAX - "Zero energy" tehnologija.

Govoreći o prvoj temi, Krecké je naveo da je riječ o patentu u obliku modula za proizvodnju vodonika, koji u budućnosti treba da zamijeni pogonsko gorivo (benzin), u svim motorima sa unutarnjim sagorijevanjem. Testiranje ovog tehnološkog izuma u tri vozila je u toku i vrši se već godinu, uz veoma dobre pokazatelje.

Druga tema je značajna pri donošenju odluka o investiranju sa osvrtom na okolinski prihvatljivu tehnologiju, nudeći dugoročno smanjenje troškova, koje bi trebalo biti obavezujuće za bilo koju vrstu gradnje. To je međunarodno patentirana ISOMAX tehnologija građenja, koja je usavršavana niz godina i koja se u praksi pokazala uspješnom. Ova tehnologija objedinjuje funkciju standardiziranih domaćih sistema i sistemskih komponenti visokokalitetnih konstrukcija, uz korištenje raspoloživih izvora energije: geotermalne i solarne.

Rezultati istraživanja su pokazali da je energija utrošena za zagrijavanje u objektu izgrađenom prema ovoj tehnologiji sa približno osam do 12 kWh/m², a, u stvari, "Zero-energy" tehnologija građenja.

Uvjeti sobne temperature su optimizirani i stalno se kontrolišu tokom godine preko podzemnog sistema za korištenje geotermalne energije - ISOMAX temperaturne barijere vanjske fasade, a sa unutarnje strane objekta sistema R.E.B.A., uređaja cijev u cijevi za ventilaciju.

Osim što ima prednost u kratkom periodu izgradnje, kako je naglasio Krecké, ISOMAX nudi i:

- grijanje i hlađenje preko pasivne solarne i geotermalne energije u zidu koji je izoliran BIO-POR CONCRETE jezgrom,
- monolitiski ISOMAX betonski zid,
- dovod pregrijane vode,
- ventilaciju zraka,
- brzu montažu zidova i dr.

Izlagач se osvrnuo na primjenu ISOMAX tehnologije pri gradnji staklenika, u okviru

međunarodnog programa "Greenhouse program", kao ekološki prihvatljivog rješenja, koji razvija i istažuje ISOMAX grupa naučnika.

Nakon predavanja prisutni su postavljali pitanja iz obje oblasti. Odgovarajući Krecké je ponudio građevinskim firmama konkretnu suradnju u oblasti građenja uz primjenu ISOMAX tehnologije.

Zainteresirane kompanije mogu kontaktirati na adresu:

ISOMAX CASTELLUM INVESTMENT A. G.
EDMOND D. KRECKÉ
PRESIDENT

isomax@pt.lu

L-6315 Beaufort
15-17, route de

Grundhof

www.isomax.lu

www.isomaxtech.com

Telefon: 00352-836858

Telefaks: 00352-836396

N. ŠEHIĆ - MUŠIĆ

PONUĐA POTRAŽNJA

TVH Forklift Parts-Thermote&Vanhalst Group najveća evropska kompanija koja trguje viljuškari- ma i rezervnim dijelovima za viljuškare zaintereso- vana je za kontakte sa trgovcima, serviserima i sa velikim kompanijama koje imaju velik vozni park viljuškara. Ujedno su zainteresovani i za proiz- vođače rezervnih dijelova viljuškara.

Adresa:

Sales Department

Balkan Countries

Telefon: +3256434541

Telefaks: +3256434539

E-mail:sales.bk@tvh.be

www.tvh.be

POSLOVNI KONTAKTI

Posredstvom naše ambasade u Berlinu dobili smo upit firme SouderWeld iz Bitburga koja se bavi trgovinom tehničke opreme za zavarivanje. Zainteresirani su za uspostavu trgovačkih odnosa sa bh. firmama koje se bave trgovinom alata i tehnike za zavarivanje, kao i onima koje se bave proizvodnjom materijala interesantnom za ovu branšu.

Zainteresirani mogu kontaktirati preko P/GKFBiH ili direktno:

SouderWeld GmbH, Am Tower 7, 54634 Bitburg

Telefon: 06561-69365-0

Telefaks: 06561-69365-5

N. Š. M.

Iz Ambasade BiH u Južnoj Africi dobili smo obavijest da uredništvo web-stranice "Emarket" www.emarket.co.za firmama nudi besplatno korištenje stranice.

Zainteresirana preduzeća mogu svoje informacije vezane za ponude za uvoz i izvoz dostaviti na e-mail adresu emarket@emarket.co.za, nakon čega bi one bile besplatno objavljene na pomenu- toj web stranici.

Ukratko o SARS-u

(severe acute respiratory syndrome)

(Neke činjenice o atipičnoj pneumoniji)

SARS je novo oboljenje koje je, krajem februara ove godine, registrirano u Aziji, Sjevernoj Americi i Evropi. Prvi slučajevi su registrirani u središnjim dijelovima Kine, Hong Kongu, Singapuru i Vijetnamu, pa stoga Svjetska zdravstvena organizacija preporučuje poslovnim ljudima da odgode svoja putovanja u te regije do daljnjeg. Prenosimo neke od činjenica koje treba znati o ovoj bolesti.

Simptomi SARS-a

Najčešće, SARS počinje sa temperaturom višom od 38.0°C. Ostali simptomi mogu uključivati glavobolju, opšti osjećaj slabosti i bolova u cijelom tijelu. Neki pacijenti osjećaju blage respiratorne probleme koji u roku sedam dana mogu preći u suhi kašalj i poteškoće sa disanjem.

Ljudi koji imaju ove simptome, a bili su u najugroženijim područjima treba obavezno da se obrate ljekaru.

Šta je uzrok oboljenja?

Uzročnik kog su naučnici do sada izolirali je do sada nepoznati tip coronavirusa.

Mnogi ljudi se pitaju kako se zna da je uzročnik bolesti virus, i što je još važnije baš ovaj specifični korona virus?

Još 1890. godine Robert Koh je postavio bazična pravila koja naučnici koriste kako bi utvrdili da li je infektivni agens uzročnik neke bolesti. Ova četiri pravila nazvana su "Kohovi postulati":

1. Određeni uzročnik se mora naći kod oboljelih ljudi i ne smije biti prisutan kod zdravih pojedinaca.
2. Mikroorganizam mora moći da se uzgoji u laboratoriji od uzoraka tkiva ili drugih uzoraka uzetih od oboljelog.
3. Izolirani mikroorganizam uzrokuje oboljenje kada dođe u kontakt sa neinficiranom zdravom osobom.
4. Mikroorganizam se mora moći uzgojiti i iz uzorka uzetog od ove druge oboljele osobe.

U slučaju SARS-a prva dva Kohova postulata su zadovoljena, a zbog neetičnosti tehnika izvođenja druga dva su modificirana. Zasnovana je na specijalnim metodama ispitivanja i praćenja oboljelih, te izolacije uzročnika iz uzoraka tkiva i tjelesnih tekućina oboljelih savremenim dijagnostičkim metodama.

Kako se prenosi?

Primarni način prenošenja bolesti je vazdušnim putem, kapljicom infekcijom i bliskim kontaktom sa oboljelim. Većina prijavljenih slučajeva uključuju ljude koji su se brinuli o oboljelim ili imali direktan kontakt sa infektivnim materijalom (iskašljanim sadržajem i pljuvačkom oboljelog). Ostali načini za sada nisu poznati i o njima se još špekuliše.

Ko je izložen riziku?

Riziku su izloženi, uglavnom, ljudi koji putuju u pogođena područja, te oni koji se nalaze u neposrednom kontaktu sa oboljelim - njihovi ukućani, i oni koji se brinu o njima, kao i zdravstveni radnici koji se ne pridržavaju procedura rada sa oboljelim od SARS-a koje je dala Svjetska zdravstvena organizacija.

Prema podacima CDC-a (Centers for Disease Control and Prevention) 16. 04. 2003. godine, rasprostranjenost sumnjivih slučajeva prijavljenih u svijetu iznosi: u Kini 1.432, a broj umrlih je 64, u Hong Kongu 1.268, a 61 umrlo, u SAD su zabilježena 193, a u Vijetnamu 63 sumnjiva slučaja, umrlih nema. U Singapuru su 162, a u Kanadi 103 sumnjiva slučaja, dok je broj umrlih 13 u svakoj od ove dvije zemlje. Na Tajlandu su dva umrla i osam sumnjivih slučajeva, dok u Njemačkoj, Velikoj Britaniji, Francuskoj i Italiji nema smrtnih slučajeva, a broj sumnjivih je po šest u prve dvije zemlje, pet u Francuskoj i tri u Italiji. U Rumuniji, Španiji, Švedskoj i Švicarskoj se sumnja da ima po jedan oboljeli, kao i u Indonoziji, Irskoj, Japanu, Kuvajtu, Filipinima i Južnoj Africi.

Još je rano govoriti i nije poznat uticaj bilo kakve terapije ili određenog režima ishrane u liječenju ili prevenciji SARS-a. Ono što se sa sigurnošću može preporučiti u ovom momentu jeste izbjegavanje putovanja u kritične regije, kao i jačanje odbrambenih sposobnosti organizma, što je ujedno važan predušlov za sprječavanje nastanka bilo koje infektivne bolesti.

Mr ph. Maja KNEŽEVIĆ

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno.

Godina IV

Broj 7

april/travanj 2003.

GLASNIK uređuje

Redakcijski kolegij:

Željana Bevanda, glavni urednik,

Mira Idrizović, odgovorni urednik,

članovi:

Šemsa Alimanović, Dubravka Bandić, Ljubo Dadić, Fahrudin Đikić,

Juso Škaljić i Meliha Velić, sekretar Redakcije.

DTP: "Privredna štampa"

Adresa:

Privredna/Gospodarska komora FBiH

- za Glasnik -

71000 Sarajevo

Branislava Đurđeva 10/IV

Kontakt osoba: Meliha Velić

Telefon: 033/267-690

E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)

033/217-782

Faks: 033/217-783

www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.d. Sarajevo

POSLOVNE NOVINE

Štampa:

"Birograf" Sarajevo

Gajev trg 2

Za štampariju

Rizah Mustafić

Besplatan primjerak